

BLA

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ

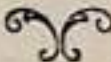
ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ παραφρασθεῖσα

ὑπὸ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Α. ΒΛΑΣΤΟΥ

Handwritten signature

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΘ. ΕΠΙΣΤΗΤΗΣ

ΕΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΪΕΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΝΣ

Ἐν ὁδῳ Ἁγίου Φερδέολ, 57

1874

ι

Handwritten signatures: 'AQ' and 'TB'.

Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια
ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

Ἡ γενικὴ ἱστορία ἐστὶν ἡ ἱστορία τῆς ἐλευθερίας· ὁ δὲ κύκλος τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, καίτοι συχνὰ μεταβαλλόμενος, οὐχ ἥττον ἀείποτε ὑπείκει ὠρισμένοις νόμοις, καὶ τ' αὐτὰ αἵτια παράγουσι τ' αὐτὰ ἀποτελέσματα. Πρὸς δὲ τούτοις, ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι τὰ ἔθνη ἀναγεννῶνται ἐκ τοῦ ἐλαχίστου σπέρματος ὡςάκις διατηρῶσι τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν γλῶσσαν, τὴν μνήμην τῶν παρελθόντων κατορθωμάτων καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἰδίως πίστιν, ἣτις μόνη ἀρκεῖ ὥπως γονιμοποιήσῃ τὰ πάντα. Οὐδόλως ὅθεν παραδεχόμεθα ὅτι τὰ ἔθνη ὑφίστανται τό πεπρωμένον αὐτοῖς, καὶ οὐ γεννῶσι τὴν τύχην αὐτῶν, — ὅτι ἀνωτέρα δύναμις ἄγει αὐτὰ ὅπου ἂν βούληται· τό εὐσεβὲς τοῦτο ἄξιωμα καθίσταται ἐκνευρίζουσα καὶ κακοήθης πίστις εἰς τὴν εἴμαρ-

μένην, ἵδῃσι πῶς δυνατόν ἐστὶ ν' ἀφεθῇ ὁ κόσμος εἰς τὴν ἄστατον τυραννίαν τῆς τύχης; πῶς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸ ἀνθρώπινον γένος ὡς παίγνιον καὶ λείαν τυφλῶν περιστάσεων;

Δυστυχῶς ἡ καθ' ἡμᾶς γενεὰ ὀλοσχερῶς ἐπελάθετο τῶν τοιούτων κοινωνικῶν βάσεων, καὶ παρατηροῦμεν μάλιστα ἐν τε τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῇ πατρίδι Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοιαύτην σπάνιν ἀνεξαρτήτων καὶ ἀκραιφνῶν χαρακτήρων, ἐχόντων τὴν συναίσθησιν τοῦ ἀληθοῦς καθήκοντος, καὶ θυσιαζόντων προθύμως τὴν φιλαυτίαν εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπερίσπαστον μέριμναν, ὥστε λυσιτελὲς ἐθεώρησα νὰ ἐπιχειρήσω τὴν παράφρασιν πονήματος ἐνός τῶν διασημοτέρων τῆς Ἰταλίας πολιτῶν, — τὸ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους πραγματευόμενον. Ὁμολογητέον δέ ὅτι ἡ συναίσθησις τοῦ πατριωτισμοῦ, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἠθικῆς ἐξέλιπον, ὡς μὴ ὥφελε, τὰς ἀνωτέρας τῆς κοινωνίας τάξεις· ὅθεν κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἰδίως ἐποχὴν συμβιβαστικῆς κριτικῆς, ἰδιοτελείας, φιλαρχίας, καὶ χαμερπῶν συνδυασμῶν, ἕκαστος ὀφείλει ἀνερευνᾶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀντιδρᾶν παντὶ τρόπῳ καὶ παντὶ σθένει κατὰ τόσον ὀλεθρίων ἀρχῶν.

Οἱ παλινφδοῦντες δύνανται ζητῆσαι παρηγορίαν τινα ἐν θεωρίᾳ ἀρκούντως κοινῇ καὶ τετριμμένη ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, — ὅτι αἱ ἀποστασίαι συνέπειαι

κατὰ τὴν μεταβατικὴν ἡλικίαν, θεραπευομένης ἅμα ὡς ὠρι-
μάσωσιν αἱ φρένες. Ἴσως δύνανται οἱ παρόμοια φρονοῦντες νὰ
εὕρωσι τὸ σημεῖον τῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς ἐν τῇ ἀστυσίᾳ ἧς
συμμετέχει τὸ πλῆθος, καὶ ἥτις πάντοτε ἐθεωρήθη ὡς ὁ
ἐλεγχος τῆς ταπεινότητος καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ· ἀλλ' ὅσαδή-
ποτε καὶ ἄν ᾧσι τὰ δικαιολογήματα ἃ ἐφευρίσκουσιν ἵνα
φενακίζωσιν αὐτοὶ ἑαυτούς, θέλουσι μόνον ἐξελεγχθῇ ὑπὸ
τῆς ἰδίας φαυλότητος καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιμαρτυρίας τῆς καται-
σχύνης αὐτῶν. Ἐχὼ καὶ γὰρ τοὺς ἥρωας μου, τὰ εἰδωλά μου :
Καλοῦνται Θρησκεῖα καὶ Ἐλευθερία.

Ἐγγραφον ἐν Ενίαν, μηνί Ἰουνίῳ.

Σ. Α. Β.

... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν
... τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν, ὡς ἀποφασιστικὴν ἐκτίμησιν

A⁽¹⁾

Ἡ Γαλλία ἀναντιρρήτως χρήζει ἠθικῆς ἀναμορφώσεως, ἐπειδὴ ἔθνος, ὅπερ κατὰ τὸ 1871, εἶδε μετ' ἀπαθοῦς καὶ ἀδιαφόρου ὄμματος τὸν διαμελισμὸν τοῦ ἐδάφους του, εὐθύς δ' ἔπειτα κατήντησε ν' ἀνεχθῇ βανδαλικὰς πράξεις μεταβαλούσας τὴν ἀγνότητα τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος εἰς ὄργια τυφλῆς ἐκδικήσεως, μίσους καὶ κτηνώδους καταστροφῆς, — ἔθνος λαβὼν ὡς Ἰνδαλμα τὴν λατρείαν τῆς ὕλης καὶ τὸν κορεσμὸν τῶν παθῶν, φαίνεται μοι ἐντελῶς ἀπολωλὸς, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἐκ συμφώνου γίνῃ ἑκτακτος καὶ γενικὴ ἀπόπειρα ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν σφαῖραν τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων, εἰς τὸ σέβας τοῦ ἰδεώδους, εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως! Τὴν ὠφελιμωτάτην ταύτην ὥθησιν, τὴν γενναίαν ταύτην ἀρχὴν, ὀφείλουσι νὰ δώσωσιν οἱ ἐκλεκτοὶ νόες τοῦ ἔθνους· τὸ χρέος τοῦτο ἀνήκει πρὸ πάντων εἰς τοὺς

(1) Τὸ πόνημα τοῦτο ἐστὶ τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Μάτζινι (Giuseppe Mazzini), περατωθὲν τῇ 3 Μαρτίου 1872, ἥτοι 8 ἡμέρας πρὸ τῆς ἀποβιώσεώς του· ἐστὶ δὲ ἡ κριτικὴ συγγραμματοῦ τοῦ E. Renan, ἐπιγραφομένου: *La Réforme Intellectuelle et Morale de la France*.

Ἰταλία. — Ἡ φυσικὴ καὶ ἀπανταχοῦ παραδεδεγμένη συνήθεια, πρὸ πάντων δ' ἐν Γαλλίᾳ, τοῦ ζητεῖν πάντοτε ἐν ταῖς δυσπραγίαις ὡς ἀποπομπαῖον τράγον ἀτομόντι ἢ ὁμάδα ἀτόμων ἔν' ἀποκαταστηθῶσιν ὑπέυθυνα τῶν πταισμάτων καὶ τῶν δυστυχιῶν ὁλοκλήρου ἔθνους, ἀληθῶς ἐστὶν οἰκτροτάτη, διότι ὠθεῖ τὸ ἔθνος πρὸς τὴν κολακείαν καὶ τὴν ἀδράνειαν.

Ὁ Ναπολέων, καὶ μετέπειτα ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, — ἐλεεινὴ τοῦ πρώτου παρωδία, — τό τυφλὸν σέβας πρὸς παρελθὸν ἐντελῶς τετελεσμένον τῶν ὁπαδῶν τῶν Βουρβόνων, ἢ ἀμβλυωπία καὶ ὁ ἐγωϊσμός τοῦ Λοδοβίκου Φιλίππου, ταῦτά εἰσι συμβεβηκότα εἴτε χυδαῖα εἴτε ἡρωϊκὰ ἐν τῇ Γαλλικῇ ἱστορίᾳ, καὶ οὐκ εἰσιν αἵτια ἀλλ' ἀποτελέσματα· δὲν ἐπιχειρῶ νὰ μετριάσω τ' ἀμαρτήματα τῶν ἀτόμων, οὔτε νὰ ἐλαττώσω τὴν μεγίστην καὶ τρομερὰν εὐθύνην ἐκείνων, οἵτινες πρὸς ἴδιον ὄφελος καρποῦνται τὰ πάθη καὶ τὰς κακίας ὁλοκλήρου λαοῦ. ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ εὐρίσκεται βαθυτέρα, καὶ ὁ πειρασμός εἰσέρχεται διὰ ῥήγματος ἤδη ἐτοίμου. Ὅτε ἔθνος ἀλλάσσει βασιλέα ἢ πολίτευμα καθ' ἐκάστην δεκαπενταετίαν ἢ εἰκοσαετίαν, ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ 80. ἐτῶν, ὅτε μὲν βαδίζον βήματα πρὸς τὰ πρόσω, ὅτε δὲ δοκιμάζον μεγίστας καταπτώσεις χωρὶς νὰ δύνηται νὰ ἐξέλθῃ αὐτοῦ τοῦ ὀλεθριωτάτου κύκλου, αἰέποτε ἐπιζητο

ἀναφανῶσιν ἀπαιτήσεις ἐναντία, μεσολαβήσουσι τα πάθη καὶ τό μῖσος· ἡ ἔλλειψις ἠθικοῦ νόμου ἀνωτέρου τῶν δικαιωμάτων, καὶ εἰς ὃν ἅπαντες νὰ ὑποτάσσωνται ἐπικαλούμενοι αὐτόν, καταντᾷ νὰ φέρῃ ἀνεπαισθήτως τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν πεπραγμένων.

Ἡ ἐπιτυχία τότε ἀποκαθίσταται τὸ σύμβολον καὶ τὸ σημεῖον τῆς νομιμότητος· μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ λατρεία τοῦ καθεστῶτος ἐξοστρακίζει τὴν λατρείαν τοῦ ἀπολύτως ἀληθοῦς, καὶ ἡ τάσις αὕτη τοῦ πνεύματος ἀπολήγει εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς δυνάμεως· κατὰ συνέπειαν ἐπιδιώκουσι τὴν δύναμιν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ἐπικαλούμενοι τὰ ἱερὰ ὀνόματα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης· τὴν ἐπιδιώκουσι δὲ ὡς τὸ καταλληλότερον μέσον ἐπιτυχίας : Ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἐλευθερίας μεταχειρίζεται τὰ ὄπλα τῆς τυραννίας· ἡ ἐπανάστασις ἀντιπροσωπεύεται ὑφ' ἐνὸς Saint-Just καὶ Robespierre, καὶ ὁ τρόμος, γινόμενον σύστημα κυβερνήσεως, ἐγείρεται ὡς ἱερὰ ἀποστολή!

Ὅτε ἡ ἐπανάστασις, ἐκνευρισμένη ὑπ' αὐτῶν τῶν καταχρήσεών της, τέλος ἐπνίγη ὑπὸ ῥαδιούργου καὶ τυχεροῦ στρατηγοῦ, νέα τάξις πραγμάτων ἀντικατέστησεν αὐτήν· ἀλλ' οἱ λαοί, ἀνατραφέντες ἐν τοιαύταις πολιτικαῖς δοξασίαις, ἔμειναν ἔτι πιστοὶ αὐταῖς καὶ μετὰ τὸν νέον διοργανισμόν· ἡ δύναμις ἐγένετο διοικητικὴ συγκέντρωσις, ὁ πολιτικὸς βίος κατήντησε μονοπώλιον τοῦ κράτους, καὶ ὅστις ἐτόλμησε νὰ ταράξῃ τὴν κοινὴν νάρκην, ἀνηλεῶς ἐ

B'

Οἱ μοναρχικοὶ συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας προσδοκῶσι τὴν παλιγγενεσίαν τῆς πατρίδος ἐκ τῆς ἐπανακάμψεως εἰς τὸ παρελθόν, ὡς ἂν μὴ ᾖ διὰ παντὸς τετελεσμένον μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789! Ἀνατρέχοντες εἰς τοὺς χρόνους τῆς Γαλλικῆς Ἱστορίας, ἐπειδὴ τὸ μοναρχικὸν πολίτευμα ἔπλασε τὴν ἐγχώριον ἔνωσιν, ἀπολήγουσι συμπεραίνοντες ὅτι ἡ πατρίς αὐτῶν πρέπει νὰ μένη μοναρχικὴ, καὶ ὅτι ἡ ἀπάτη τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο τὸ ν' ἀποκεφαλίσῃ τὴν μοναρχίαν. Ἀναντιρρήτως ἀδύνατον ἐκ προοιμίων ν' ἀποκαθιστῶσι μόνιμοι νόμοι, οὔτε μιμήσει ἰδεώδους ἀρχετύπου, πορισθέντος ἀπὸ ξένου ἔθνους, οὔτε τῇ μονήρει θεωρίᾳ ἀτόμου. Εἰς αὐτὴν τὴν ἀπάτην πολλοὶ ὑπέπεσον, καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ μεταγενέστεροι σοσιαλισταί. Οἱ θεσμοὶ οὗ δημιουργοῦνται, εἰσιν ἀπόρροιαὶ αὐτῶν, εἰσὶν ἀποτέλεσμα αἰτιῶν, ἰδίων δυνάμεων ἐκάστου λαοῦ, κοινωνικῆς διοργανώσεως καὶ παλαιῶν ἔθων, ἱστορικῶν παραδόσεων, ἀποκαλυπτουσῶν τὸν νόμον τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν· ἀλλ' ἐὰν ἡ σπουδὴ αὕτη τῶν αἰτιῶν, τῶν δυνάμεων, τῶν παραδόσεων δύνῃται καὶ πρέπει νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ ὅπως

λείψωμεν τὴν ἀληθινὴν ἡμῶν πολιτικὴν πίστιν, προφασιζόμενοι τὴν αἵρεσιν· σεβασθῶμεν τὰ ἐρείπια παντὸς μεγαλείου ὑπάρξαντος ἐν τῷ παρελθόντι, πλὴν χωρὶς νὰ χρονοτριβῶμεν μεταξὺ αὐτῶν· τὰ ἐρείπια εἰσι σύμβολον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἀλλὰ τὸ μέλλον ἔγκειται πέραν αὐτῶν. Αἱ πυραμίδες μεγαλοπρεπεῖς εἰσὶ, πλὴν ἀκίνητοί, εἰσι τάφοι· δι' ἡμᾶς, α ὁδοι-
 « πόρους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, » τὸ ἡμέτερον σύνθημά ἐστι τὸ καθῆκον, καὶ ἡ κίνησις ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως.

Γ'

Ἀρκετὰ εἵπομεν περὶ τῶν ψευδοδοξιῶν, τῶν ἐμπεριεχομέ-
νω, ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Renan. — Ἀλλὰ πῶς ὑπέπεσεν
εἰς αὐτάς, ἐνῶ πολλάκις καὶ τολμηρὸς καὶ ὀξύδερκῆς ἐστι;
τῆς ἱστορίας ἐγκρατῆς, ὥφειλε καλῶς γινώσκειν τοὺς νόμους
τῆς προόδου, καὶ πῶς οὗτοι ἐπιτελοῦνται. Τίτι τρόπῳ, ἀνὴρ
ἀποφαινόμενος περὶ πᾶσαν εἰς τὸ ὑπερφυῆς πίστιν ἐσθεςμένην,
πιστεύει εἰσέτι εἰς τὴν μοναρχικὴν ἀρχήν, πρὸ πολλοῦ ἤδη
ἀπολωλυῖαν; διὰ τί τόση ἀθυμία; διὰ τί ζητεῖ νὰ ἐπανα-
φέρῃ τὴν Γαλλίαν εἰς τὸ παρελθόν, ὅτε, καθ' ὅλα τᾶλλα, τὰ
βλέμματα αὐτοῦ εἰσὶν ἐστραμμένα πρὸς τὸ μέλλον; ἢ πρὸς
τὰ πρόσω ὠθησὶς τῆς δημοκρατίας πρόδηλος ἐπίσης τοῖς
φοβουμένοις αὐτὴν καὶ τοῖς ἐπικροτοῦσιν· ἐστὶν ἤδη εὐρω-
παϊκὸν γεγονός, καὶ προηγεῖται ἀπασῶν τῶν διαδηλώσεων
τοῦ καινοῦ ἡμῶν βίου· ἡ δὲ ἀναστολὴ αὐτῆς ἀνίσχυρός
ἐστὶν, ἐπειδὴ, ἐν τινι μέρει ἐπεχομένη, ἀναρρήγνυται
ἄλλοθι βιαιότερα. Ὀλόκληρος αἰὼν ἐνδελεχοῦς ἀναπτύξεως
φανεροῖ ἄφθαρτον ζωτικότητα. Πῶς ὅθεν ὁ Renan δύναται
νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἡ Γαλλία ἐπανελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051122

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τῷ σεβαστῷ καὶ πεφιλημένῳ Κυρίῳ

ΑΥΓΟΥΣΤῳ ΣΤ. ΡΑΛΛΗ

Ἐλάχιστον αἰδίου ἐυγνωμοσύνης καὶ ἀκραιφνοῦς

ἀγάπης τεκμήριον ἀνατίθησιν

ὁ ἀνεψιὸς

Στέφανος Α. Βλαστός.

